

Els governs territorials de salut

MARTA VILANOVA

En aquest treball es presenta i reflexiona al voltant de dues novetats organitzatives que es considera que seran aportacions positives per a la millora de la salut de la població: la creació dels Governos Territorials de Salut i l'Agència de Salut Pública de Catalunya. Ara bé, per parlar del futur en salut cal centrar-nos en el present, un present que parteix del dret a la salut com un dret fonamental de les persones; un dret que, basat en el principi de justícia, ha de contribuir a la millora de la salut individual i col·lectiva de la població.

La salut no depèn de la medicalització, sinó dels estils de vida, l'entorn familiar, l'entorn social i mediambiental, la genètica o l'organització del sistema sanitari del país. La salut és un pilar fonamental de la qualitat de vida personal, els beneficis de la qual van més enllà de l'esfera individual i s'estenen sobre un conjunt més ampli d'activitats, com ara l'educació, l'economia i les mateixes relacions socials.

I en parlar de salut també hem de parlar de justícia, perquè no tots tenim les mateixes necessitats i els recursos són limitats. Això significa que a l'hora de distribuir recursos cal partir de les diferències que tenim com a persones, com a territoris, per nivell de renda i per moltes altres variables. Perquè ser just és una acció fruit d'un consens entre els diferents afectats per una determinada situació. I el futur en salut l'hem d'oferir des de l'espai públic, des d'una visió comunitària i integrada del concepte de salut.

És a partir d'aquestes reflexions inicials, i d'altres que aniran sorgint en les properes ratlles, que anirà desgranant

algunes propostes que seran realitzades els propers anys i que contribuiran a la millora de la salut de la població.

La creació dels anomenats governs territorials de salut (GTS) té per objectiu apropar les decisions al territori. Es tracta d'un procés de descentralització que té un abast territorial, amb la delimitació pròpia de les Àrees bàsiques de salut (ABS), les comarques, i que inclou alhora l'atenció primària, l'hospitalària i la sociosanitària.

Les seves funcions estan encaminades a l'ordenació, prioritització i coordinació de recursos dels seus territoris de referència per tal de garantir la prestació de serveis sanitaris públics. Estan basats en els principis d'accessibilitat, descentralització, proximitat, subsidiarietat, territorialitat, coresponsabilitat i participació, perquè la participació de la població ha de ser un deure per tal que la justícia en salut sigui un dret.

El segon aspecte es refereix a la creació i desplegament de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASP-CAT), que ha de garantir una estructura sòlida de serveis.

Extracció de sang a l'Hospital Josep Trueta.

MARTÍ ARRANJO

MARTÍ ARTALEJO

Hospital Josep Trueta.

MARTÍ ARTALEJO

En un sentit ampli, el terme *salut pública* es refereix a la mobilització de recursos locals, regionals, nacionals o internacionals per tal de garantir una qualitat de vida i un estat de salut sostenible de la població.

La salut pública orienta les seves accions a les condicions que influeixen en la salut de la població i, per tant, s'adreça a l'àmbit col·lectiu, i no tant a l'individual. No té cura de les persones afectades per un problema de salut, sinó que treballa per prevenir els riscos que afecten el conjunt de la població i promou hàbits de vida saludable.

Càncer de mama o de coll de matriu

Per això, les polítiques de salut pública tenen una visió integradora i són responsabilitat, principalment, de les institucions públiques. A més d'activitats estrictament sanitàries, com poden ser les campanyes de vacunació de la població, els programes de cribratge, com el de càncer de mama o el de càncer de coll de matriu, entre altres, tenen també en compte aspectes econòmics i socials.

L'Agència de Salut Pública de Catalunya serà una nova organització executiva vinculada al territori, eix clau del sistema sanitari, que oferirà polítiques i prestacions individuals i col·lectives basades en la promoció de la salut, la prevenció de la malaltia i la protecció de la salut. Serà un òrgan resolutiu, que basarà les seves accions en l'evidència científica, que complirà i farà complir la llei, propera a les persones i al territori, i que per sobre de tot generarà seguretat i confiança a la població.

La salut pública orienta les seves accions a les condicions que influeixen en la salut de la població i, per tant, s'adreça a l'àmbit col·lectiu

En aquests moments s'estan portant a terme algunes proves pilot d'implementació de l'Agència de Salut Pública en alguns municipis de Catalunya, amb diferents programes de promoció de la salut, com «Oferta de revisió gratuïta de les programacions de menús dels centres docents de Catalunya» o «Classe sense fum», dirigit als estudiants de primer i segon d'ESO i que té per objectiu que els adolescents es comprometin a no fumar en tot el curs. Ambdós programes disposen de la col·laboració del Departament de Salut, l'atenció primària, l'Agència de Protecció de la Salut i l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

Amb aquestes dues eines, els governs territorials de salut i l'Agència de Salut Pública de Catalunya, les polítiques de salut pública han de continuar articulades entorn de tres grans objectius: primer, reduir les desigualtats en salut actuals en poblacions i territoris, la qual cosa permetrà disminuir les desigualtats socials i econòmiques existents; segon, treballar per la protecció de la salut, controlant els riscos ambientals i de control alimentari que tenen o poden tenir més impacte; i finalment, treballar per un increment de la qualitat de vida de totes les persones i afavorir l'accés a les millors condicions de salut possibles.

Crec que ha de ser la consolidació d'aquests dos models organitzatius, on territori i participació ciutadana són elements clau, el que garanteixi una millora de la salut.

Marta Vilanova Vilà és professora de salut pública.
Fundació Universitària del Bages